1 Wat zijn *Actiekaarten*?

Actiekaarten zijn kaarten met werkvormen die je als trainer of docent kunt gebruiken om je deelnemers of studenten aan het werk te zetten. Mensen kunnen tegelijkertijd aan verschillende opdrachten werken zonder dat jij er omkijken naar hebt. De groep is hard aan de slag, terwijl jij het geheel rustig overziet of de tijd hebt om individuele deelnemers op weg te helpen of feedback te geven.

Op elke kaart staat een opdracht die deelnemers alleen of met anderen kunnen uitvoeren. De instructie op de kaart is eenvoudig en toegeschreven op je deelnemers. Bij elke opdracht staat ook een voorbeeld.

Het unieke van deze *Actiekaarten* is dat de kaarten uitgaan van en afgestemd zijn op verschillende talenten die mensen hebben. De acht verschillende intelligenties die Howard Gardner onderscheidt (verbaal-linguïstisch, logisch-mathematisch, visueel-ruimtelijk, muzikaal-ritmisch, lichamelijk-kinesthetisch, naturalistisch, interpersoonlijk en intrapersoonlijk), vormen de basis van deze kaarten. Uitgebreide informatie hierover vind je in hoofdstuk 3 van deze handleiding.

De kaarten zijn bedoeld om de kennis te verwerken die deelnemers hebben opgedaan tijdens de les of training. Dat betekent dat je ze gebruikt in de leerfase *toetsen* of *toepassen*. Voorafgaand aan deze fase hebben de mensen ervaringen gedeeld en kennis via de docent of trainer gekregen.

Met deze kaarten kun je op een aantrekkelijke manier nagaan of de stof is 'geland' of dat er nog enige uitleg nodig is. Ook bieden ze concrete werkvormen om deelnemers direct de vertaalslag naar hun praktijk te laten maken.

Door de aangeboden keuzemogelijkheden kunnen deelnemers die opdracht kiezen die ze veilig, inspirerend of juist uitdagend vinden. Het resultaat is dat er een actieve groep ontstaat, waarin deelnemers tot hun recht komen en genieten van wat anderen hebben gedaan. Applaus voor elkaars bijdrage is eerder regel dan uitzondering. Maar bovenal: ze onthouden de inhoud van de training of les veel en veel beter.

De opbouw van de *Actiekaarten*

Elke *Actiekaart* bestaat uit vaste onderdelen:

Kleur van de kaart en het kenmerk van de intelligentie

Zo kun je gemakkelijk zien of je voldoende varieert op intelligentie (zie hoofdstuk 3).

Soort opdracht

De vorm van het symbool verschilt per soort opdracht. Een stip ● staat voor toetsende opdrachten, een vierkant ■ voor creatieve opdrachten en een driehoek ▲ voor reflectieopdrachten. Zo kun je snel zien of je ook hierin varieert.

Nummer van de kaart

De kaarten zijn van 1 t/m 64 genummerd en geordend per intelligentie. Binnen deze ordening is de alfabetische volgorde aangehouden.

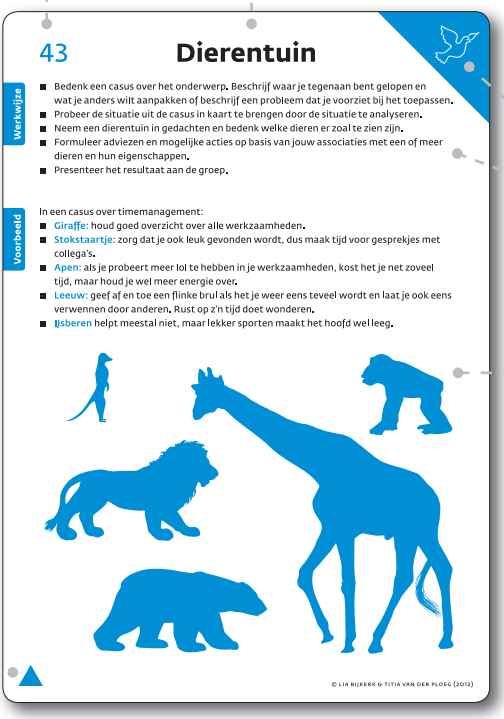

Titel opdracht

In een of enkele trefwoorden weet de deelnemer wat hij kan verwachten.

Werkwijze

Toelichting van de opdracht. Deze is bij de toetsvormen uitgesplitst in voorbereiding en uitvoering.

Voorbeeld

Uitwerking of beeld om het aanschouwelijk te maken.

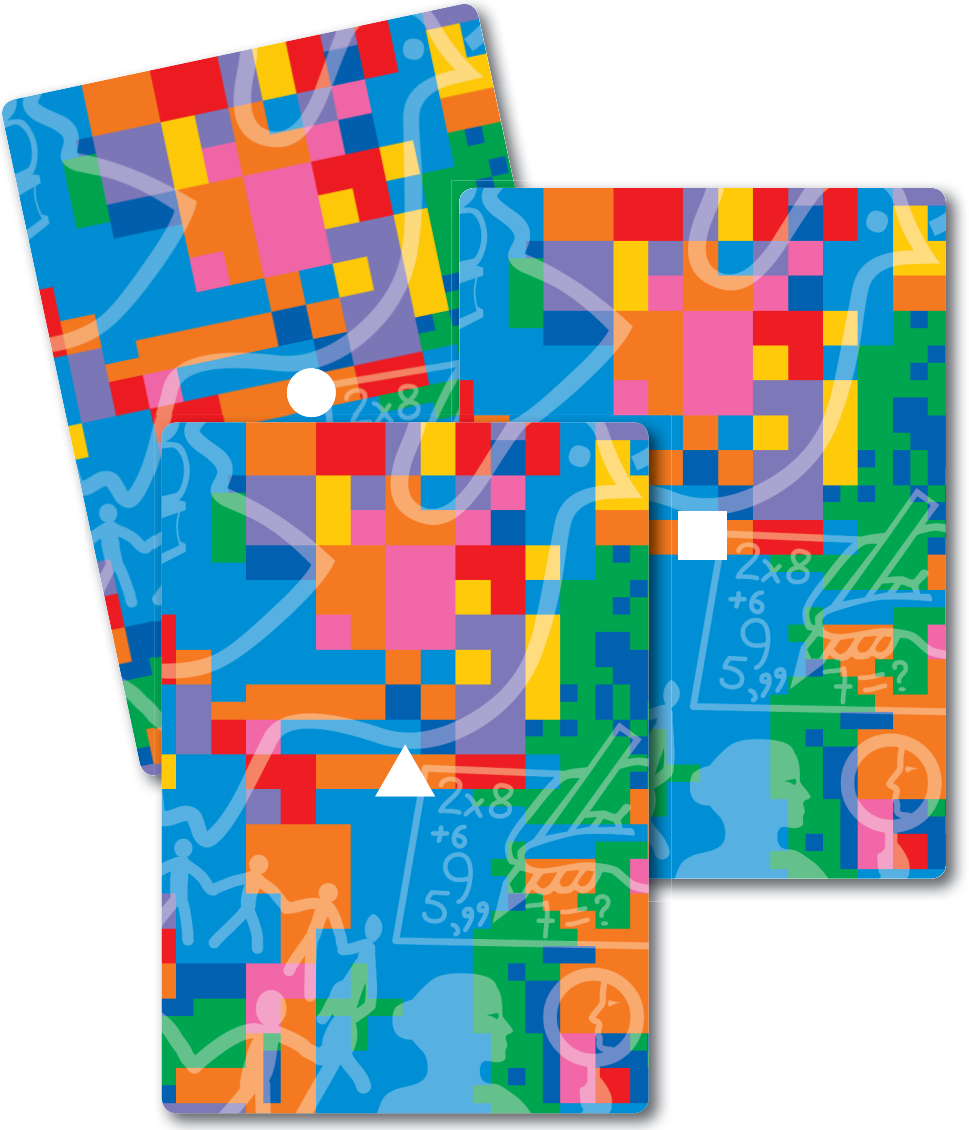

Er zijn drie achterkanten van de *Actiekaarten* die subtiel van elkaar verschillen: stip (toetsen), vierkant (opdracht) of driehoek (reflectie), verwijzen naar de aard van de opdracht.

29 Muziekinstrument

Werkwijze

- Wat is het belang van het onderwerp voor jou? Welke acties wil je ondernemen?
- Associeer de uitkomst met een muziekinstrument. Je kunt daarbij bijvoorbeeld letten op vorm, klank, betekenis, populariteit of rol in een orkest.
- Presenteer het resultaat aan de groep.

Voorbeeld

Een voorbeeld uit een training over assertiviteit:

Als ik de betekenis van assertiviteit in mijn geval associeer met een muziekinstrument, denk ik aan een accordeon. Dit instrument staat voor mij voor vrolijk en gewoon. Ik wil graag vrolijk zijn en om dat te bereiken, moet ik duidelijker worden naar mijn omgeving. Als ik me te veel klussen laat aansmeren, word ik daar niet vrolijk van.

Ik wil mijn grenzen aangeven op een gewone manier: niet agressief maar ook niet onderdanig. Daarvoor moet ik toch meer lef hebben. En ookdat associeer ik met een accordeon.Je moet ook lef hebben om te vertellen dat je dit een mooi instrument vindt, het is niet echt populair.

Dat je bij een accordeon moet trekken en duwen om er geluid uit te krijgen, doet mij ook aan assertiviteit denken. Soms moet je een beetje meegeven en op andere momenten weer afstoten.

Ten slotte denk ik aan oefenen. Om goed te leren spelen, is het belangrijk veel te oefenen en dat zal ik ook moeten doen voordat ik me het assertieve gedrag eigenheb gemaakt.

© LIA BIJKERK & TITIA VAN DER PLOEG (2012)

51 Examen

Werkwijze

Voorbereiding:

- Wat is de belangrijkste informatie over het onderwerp?
- Bedenk daar minimaal 5 multiplechoice-examenvragen over met 3 antwoorden (A, B en C).
- Hang kaarten met A, B en C op in de ruimte.

Uitvoering:

- Laat de andere deelnemers de examenvragen beantwoorden door plaats te nemen bij het juiste antwoord.
- Welke deelnemers zijn geslaagd voor het examen omdat ze minimaal 60% van de antwoorden goed beantwoord hebben?

Voorbeeld

Uit een les over goed zwemonderwijs:

1 Welke manier van lesgeven is het best geschikt voor kleuters?
   a korte mondelinge uitleg met een goed voorbeeld
   b mondelinge uitleg
   c de leerlingen een voorbeeld laten zien.

2 Het is goed om de kinderen uit het water te halen, omdat:
   a ze vanaf de kant beter jouw voorbeeld kunnen zien
   b ze dan wat afkoelen als ze te druk zijn
   c ze op de kant even kunnen uitrusten.

3 De informatie die je aan de leerlingen wilt overbrengen moet:
   a snel, luid en duidelijk zijn
   b zo snel mogelijk gegeven worden; alle informatie in 1 keer
   c zakelijk, duidelijk en goed geformuleerd zijn.

4 Een voorbeeld tijdens de les kun je geven door:
   a zelf voor de groep langs te zwemmen, rustig en goed
   b de slechtste en de beste leerling samen te laten voorzwemmen
   c zelf voor de groep uit te zwemmen.

5 De opstelling van leerlingen en leerkracht is van belang voor:
   a de hoeveelheid leerlingen die je in een les kunt hebben
   b de veiligheid en overzichtelijkheid tijdens de les
   c de snelheid die de leerlingen moeten kunnen maken.

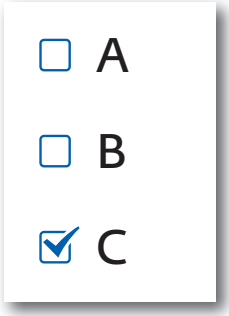

© LIA BIJKERK & TITIA VAN DER PLOEG (2012)

16 Wegen

Werkwijze

- Wat is de belangrijkste informatie over het onderwerp?
- Verdeel je papier in 2 kolommen. Schrijf in de linkerkolom minstens 5 voordelen van het onderwerp en in de rechterkolom minstens 5 nadelen.

Voordelen	Cijfer	Nadelen	Cijfer
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	
5		5	

- Weeg de voor- en nadelen door ze een cijfer van 1 tot 10 te geven. Naar welke kant slaat de weegschaal door? Welke conclusie(s) kun je hieruit trekken?
- Presenteer het resultaat aan de groep.

Voorbeeld

In een cursus over 'Beter op gewicht' hadden twee deelnemers de volgende voor- en nadelen opgeschreven:

Voordelen	Cijfer	Nadelen	Cijfer
1 Meer zelfvertrouwen	5	6 Chips is te lekker	9
2 Kleding past weer	7	7 Honger	8
3 Lekker in bikini	4	8 Je valt niet af waar het moet	3
4 Betere gezondheid	10	9 Je krijgt meer rimpels	2
5 Vindt m'n man leuk	1	10 Jojo-effect	6
Totaal voordelen	**27**	**Totaal nadelen**	**28**

De uitslag: 27 punten voor de voordelen, 28 punten voor de nadelen.

De trainster heeft deze uitslag benut door de deelnemers geen dieet voor te schrijven maar door te werken aan een persoonlijk plan gericht op het veranderen van leefstijl, waardoor de honger en het jojo-effect niet zouden optreden.

© LIA BIJKERK & TITIA VAN DER PLOEG (2012)